

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2011 r.

w sprawie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego

Na podstawie art. 158 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

1) rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego;

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699, z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176, poz. 1243, Nr 181, poz. 1287, Nr 192, poz. 1378 i Nr 247, poz. 1845, z 2008 r. Nr 59, poz. 367, Nr 96, poz. 609 i 619, Nr 110, poz. 706, Nr 116, poz. 731, Nr 119, poz. 772, Nr 120, poz. 779, Nr 122, poz. 796, Nr 171, poz. 1056, Nr 220, poz. 1431, Nr 228, poz. 1507, Nr 231, poz. 1547 i Nr 234, poz. 1571 oraz z 2009 r. Nr 26, poz. 156, Nr 67, poz. 571, Nr 69, poz. 592 i poz. 593, Nr 131, poz. 1075 i Nr 179, poz. 1395, Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 3, poz. 13, Nr 7, poz. 45, Nr 24, poz. 125, Nr 40, poz. 229.

- 2) sposób sporządzania zapisów dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego;
- 3) sposób identyfikacji osób sporządzających zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego;
- 4) sposób udostępniania oraz przechowywania zapisów dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego.

§ 2. Ilekroć w niniejszym rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) informatycznym nośniku danych - rozumie się przez to informatyczny nośnik danych w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565, z późn. zm.²⁾);
- 2) bezpiecznym podpisie elektronicznym - rozumie się przez to bezpieczny podpis elektroniczny w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.³⁾);
- 3) metadanych - rozumie się przez to zestaw logicznie powiązanych z zapisem usystematyzowanych informacji opisujących ten zapis, ułatwiających jego wyszukiwanie, kontrolę, zrozumienie i długotrwałe przechowanie oraz zarządzanie;
- 4) adnotacjach - rozumie się przez to metadane zawierające informacje dotyczące przebiegu posiedzenia jawnego, w szczególności o rozpoczęciu wypowiedzi osób uczestniczących w posiedzeniu;
- 5) systemie teleinformatycznym - rozumie się przez to system teleinformatyczny w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565, z późn. zm.);
- 6) zapisie - rozumie się przez to realizowane w systemie teleinformatycznym:
 - a) utrwalenie obrazu i dźwięku z wszystkich czynnych urządzeń utrwalających obraz i dźwięk;
 - b) utrwalenie dźwięku z wszystkich czynnych urządzeń utrwalających dźwięk bez jakichkolwiek modyfikacji;

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 12, poz. 65; Nr 73, poz. 501; z 2008 r. Nr 127, poz. 817 oraz z 2009 r. Nr 157, poz. 1241.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 217, poz. 2125; z 2003 r. Nr 124, poz. 1152; z 2004 r. Nr 96, poz. 959; z 2005 r. 64, poz. 565; z 2006 r. Nr 145, poz. 1050 oraz z 2009 r. Nr 18, poz. 97.

c) utrwalenie dźwięku z wszystkich czynnych urządzeń utrwalających dźwięk, po dokonaniu edycji tych fragmentów, w trakcie których żadna wypowiedź osoby uczestniczącej w czynności nie jest rejestrowana.

§ 3. 1. Utrwalenie zapisu następuje za pomocą urządzeń i środków technicznych wykorzystujących technikę cyfrową, pozwalających na utrwalenie tego zapisu na informatycznym nośniku danych.

2. Urządzenia, środki techniczne i informatyczne nośniki danych, o których mowa w ust. 1, zapewniają:

- 1) integralność zapisu;
- 2) kopiowanie zapisu pomiędzy urządzeniami, środkami technicznymi i informatycznymi nośnikami danych;
- 3) zabezpieczenie zapisu, w szczególności przed utratą lub nieuzasadnioną zmianą;
- 4) odtworzenie zapisu także przy użyciu urządzeń i środków technicznych korygujących lub wzmacniających utrwalony dźwięk lub obraz;
- 5) udostępnienie zapisu, a w szczególności zapisu dźwięku na informatycznym nośniku danych;
- 6) możliwość bieżącej kontroli dokonywanego zapisu, w szczególności zapisu dźwięku.

§ 4. 1. Metadanymi, będącymi niezbędnymi elementami struktury utrwalonego zapisu, są:

- 1) identyfikator - jednoznaczny znacznik zapisu, który umożliwia jego identyfikację;
- 2) twórca - dane identyfikujące protokolanta sporządzającego zapis albo osobę upoważnioną do dokonania zmiany, z podaniem ich roli w procesie tworzenia lub akceptacji zapisu albo jego zmiany;
- 3) tytuł - nazwa nadana zapisowi, obejmująca także sygnaturę akt, a w przypadku dokonania zmiany - ujawniająca jej dokonanie;
- 4) data - data sporządzenia zapisu lub dokonania jego zmiany;
- 5) format - nazwa formatu albo formatów danych zastosowanego przy tworzeniu zapisu albo dokonaniu jego zmiany;
- 6) dostęp - określenie komu, na jakich zasadach i w jakim zakresie można udostępnić zapis;

- 7) typ - określenie podstawowego typu zapisu (np. dźwięk, obraz, obraz ruchomy) w oparciu o listę typów Dublin Core Metadata Initiative;
 - 8) adnotacje;
 - 9) kwalifikacja - kategoria archiwalna, do jakiej należą akta sprawy, w której sporządzono zapis albo jego uprawnioną zmianę.
2. Dla każdego zapisu podaje się wszystkie metadane określone w ust. 1.
 3. Zapis utrwała się w sposób umożliwiający automatyczne wyodrębnienie zapisu oraz poszczególnych metadanych.

§ 5. Zapis sporządza się z zachowaniem minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych używanych do realizacji zadań publicznych, określonych w przepisach odrębnych.

§ 6. Przed przystąpieniem do utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego protokolant identyfikuje się w systemie teleinformatycznym. Nie dotyczy to sytuacji utrwalenia dźwięku albo obrazu i dźwięku poza siedzibą sądu.

§ 7. 1. Zapis obejmuje utrwalanie w systemie teleinformatycznym:

- 1) obrazu widoku ogólnego sali z pozycji przewodniczącego, ze szczególnym uwzględnieniem widoku wszystkich pozostałych osób uczestniczących w posiedzeniu jawnym oraz jeśli pozwalają na to względy techniczne - publiczności;
- 2) obrazu osoby wypowiadającej się z miejsca przeznaczonego dla świadka, obejmującego polem widzenia górną połowę ciała w sposób umożliwiający utrwalenie gestów oraz uzyskanie widoku twarzy;
- 3) dźwięku:
 - a) z podłączonych do systemu teleinformatycznego urządzeń transmitujących dźwięk z miejsc przeznaczonych dla powoda i pozwanego;
 - b) z podłączonego do systemu teleinformatycznego urządzenia transmitującego dźwięk z miejsca przeznaczonego dla składu orzekającego;
 - c) z podłączonego do systemu teleinformatycznego urządzenia transmitującego dźwięk z miejsca przeznaczonego dla świadka.

2. W przypadkach uzasadnionych liczbą osób uczestniczących w posiedzeniu dopuszcza się zwiększenie liczby urządzeń transmitujących dźwięk z miejsc, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a i lit. c. Przepis ten stosuje się odpowiednio do składu orzekającego.

3. Jeżeli liczba osób uczestniczących w posiedzeniu jest inna niż liczba podłączonych do systemu teleinformatycznego urządzeń transmitujących dźwięk przewodniczący ustala, którego urządzenia należy używać. Przepis ten stosuje się odpowiednio do składu orzekającego.

4. Jeżeli posiedzenie jawne odbywa się poza budynkiem sądu, zapis sporządza się za pomocą przenośnych urządzeń rejestrujących dźwięk albo obraz i dźwięk.

§ 8.1. Protokolant wprowadza do systemu teleinformatycznego dane w postaci elektronicznej dotyczące oznaczenia sądu, miejsca i daty posiedzenia, nazwisk sędziów, protokolanta, prokuratora, stron, interwenientów, jak również obecnych na posiedzeniu przedstawicieli ustawowych i pełnomocników, oznaczenia sprawy, wzmiankę co do jawności oraz metadane.

2. Protokolant pod kierunkiem przewodniczącego lub przewodniczący wprowadza adnotacje do zapisu.

§ 9. Po zakończeniu posiedzenia jawnego utwalonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk protokolant podpisuje zapis bezpiecznym podpisem elektronicznym.

§ 10. 1. Utrwalony zapis i jego metadane przechowuje się w systemie teleinformatycznym w sposób zapewniający poufność i integralność przechowywanych danych oraz ich ochronę przed utratą lub zniszczeniem.

2. Zapis przechowuje się w sądzie prowadzącym postępowanie w pierwszej instancji.

§ 11. 1. Dozwolone jest wyłącznie dokonywanie takich zmian zapisu, które są konieczne dla jego prawidłowego odtworzenia, przechowywania lub udostępniania, w szczególności dokonywane za pomocą urządzeń korygujących lub wzmacniających utrwalony dźwięk lub obraz. Zmiany dokonuje się na zarządzenie przewodniczącego.

2. Zmiany dokonuje się na kolejnym egzemplarzu zapisu. Przewodniczący odnotowuje w aktach sprawy sporządzenie kolejnego egzemplarza zapisu.

3. Zmiana nie może wpływać na treść utrwalonych czynności procesowych dokonanych podczas posiedzenia jawnego.
4. Każdy egzemplarz zapisu podpisuje się bezpiecznym podpisem elektronicznym.
5. Do zapisów będących wynikiem zmiany zapisu przebiegu posiedzenia jawnego stosuje się przepisy § 4.

§ 12. 1. Zapis z adnotacjami udostępnia się stronom, uczestnikom postępowania oraz innym podmiotom uprawnionym lub upoważnionym w budynku sądu. Zapis z adnotacjami może być udostępniony także za pomocą konta w systemie teleinformatycznym.

2. Z akt sprawy wydaje się na informatycznym nośniku danych wyłącznie zapis dźwięku z adnotacjami.

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 października 2011 roku.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego stanowi realizację upoważnienia ustawowego zawartego w art. 158 § 5 k.p.c.

Projekt rozporządzenia określa: 1) rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego; 2) sposób sporządzania zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego; 3) sposób identyfikacji osób sporządzających zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego; 4) sposób udostępniania, posługiwania się oraz przechowywania zapisów dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego.

Utrwalenie zapisu przebiegu posiedzenia jawnego następuje za pomocą urządzeń i środków technicznych wykorzystujących technikę cyfrową, pozwalających na utrwalenie tego zapisu na informatycznym nośniku danych. Urządzenia, środki techniczne i informatyczne nośniki danych muszą zapewniać: 1) integralność zapisu; 2) kopiowanie zapisu pomiędzy urządzeniami, środkami technicznymi i informatycznymi nośnikami danych; 3) zabezpieczenie zapisu, w szczególności przed utratą i zmianą; 4) odtworzenie zapisu także przy użyciu urządzeń i środków technicznych korygujących lub wzmacniających utrwalony dźwięk lub obraz; 5) udostępnienie zapisu, a w szczególności zapisu dźwięku, na informatycznym nośniku danych; 6) możliwość bieżącej kontroli dokonywanego zapisu, w szczególności zapisu dźwięku.

Projekt rozporządzenia określa także sposób sporządzania zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego, opatrywania go podpisem elektronicznym oraz jego udostępniania i przechowywania. Przez zapis rozumie się realizowane w systemie teleinformatycznym: utrwalenie obrazu i dźwięku z wszystkich czynnych urządzeń utrwalających obraz i dźwięk albo utrwalenie dźwięku z wszystkich czynnych urządzeń utrwalających dźwięk bez jakichkolwiek modyfikacji albo utrwalenie dźwięku z wszystkich czynnych urządzeń utrwalających dźwięk, po dokonaniu edycji tych fragmentów, w trakcie których żadna wypowiedź osoby uczestniczącej w czynności nie jest rejestrowana.

Pojęcie „sposobu sporządzania” obejmuje, co do zasady, utrwalanie w systemie teleinformatycznym: po pierwsze, obrazu widoku ogólnego sali z pozycji przewodniczącego, ze szczególnym uwzględnieniem widoku wszystkich pozostałych osób uczestniczących w posiedzeniu jawnym oraz jeśli pozwalają na to względy techniczne - publiczności; po drugie, obrazu osoby wypowiadającej się z miejsca przeznaczonego dla świadka, obejmującego polem widzenia górną połowę ciała w sposób umożliwiający utrwalenie gestów oraz uzyskanie widoku twarzy, po trzecie, dźwięku z podłączonych do systemu teleinformatycznego urządzeń transmitujących dźwięk z miejsc przeznaczonych dla powoda i pozwanego⁴ (czyli najczęściej będą to dwa urządzenia), z podłączonego do systemu teleinformatycznego urządzenia (czyli jednego) transmitującego dźwięk z miejsca przeznaczonego dla składu orzekającego oraz z podłączonego do systemu teleinformatycznego urządzenia (czyli jednego) transmitującego dźwięk z miejsca przeznaczonego dla świadka.

W przypadkach uzasadnionych liczbą osób uczestniczących w postępowaniu dopuszcza się zwiększenie ilości urządzeń transmitujących dźwięk z wymienionych miejsc. Przepis ten znajdzie odpowiednie zastosowanie do składu orzekającego. Natomiast gdy liczba osób uczestniczących w postępowaniu (np. stron, ich pełnomocników, przedstawicieli ustawowych, świadków, biegłych, interwenientów, prokuratorów, przedstawicieli organizacji społecznych) jest mniejsza niż liczba podłączonych do systemu teleinformatycznego mikrofonów, przewodniczący ustala, którego mikrofonu należy używać (ponieważ niektóre mikrofony mogą zostać celowo wyłączone). Przepis ten stosuje się odpowiednio do składu orzekającego.

Powołane przepisy dają zatem możliwość użycia większej lub mniejszej ilości urządzeń i środków technicznych służących do sporządzenia zapisu z przebiegu posiedzenia jawnego.

Protokolant ma obowiązek dołączenia metadanych do zapisu. Definicja metadanych wzorowana jest na tej, która znajduje się w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 października 2006 r. w sprawie niezbędnych elementów struktury dokumentów elektronicznych (Dz. U. Nr 206, poz. 1517), wydanego na podstawie art. 5 ust. 2a ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 673 z późn. zm.). Metadane to zestaw logicznie powiązanych z zapisem dźwięku albo

⁴ Oczywiście w postępowaniu mogą brać udział inne osoby. Chodzi tu jedynie o wskazanie fizycznego miejsca w sali rozpraw.

obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego, usystematyzowanych informacji opisujących ten zapis, ułatwiających jego wyszukiwanie, kontrolę, zrozumienie i długotrwałe przechowanie oraz zarządzanie. Obowiązek dołączania metadanych do dokumentów elektronicznych stanowiących materiały archiwalne przewiduje § 4 rozporządzenia.

Natomiast zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie archiwizowania akt spraw sądowych (Dz. U. Nr 46, poz. 443), akta kategorii A po upływie okresu przechowywania w sądzie przekazuje się do właściwego archiwum państwowego. Należy zatem zadbać o to, by metadane były na bieżąco dodawane do zapisów dźwięku albo obrazu i dźwięku, a nie dopiero przed przekazaniem zapisów do archiwum państwowego.

Zestaw metadanych określonych w § 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie niezbędnych elementów struktury dokumentów elektronicznych został poddany krytyce w literaturze (zob. S. Kotecka, M. Kutylowski, *Archiwizacja dokumentów elektronicznych*, Prawo Nowych Technologii 2008 nr 2), z uwagi na niedopasowanie ich do specyfiki pism procesowych, sądowych i innych właściwych dla wymiaru sprawiedliwości. Przedkładając niniejszy projekt rozporządzenia nie można dokonać zmiany zestawu metadanych, wymaganego przez archiwa państwowe. Istnieje jedynie możliwość rozszerzenia pakietu metadanych o te, które odpowiadają specyfice szeroko rozumianych dokumentów w postaci elektronicznej, mogących znaleźć się w aktach sądowych. Metadanymi wymaganymi przez archiwa państwowe są:

- 1) identyfikator - jednoznaczny w danym zbiorze dokumentów znacznik dokumentu, który umożliwia jego identyfikację;
- 2) twórca - podmiot odpowiedzialny za treść dokumentu, z podaniem jego roli w procesie tworzenia lub akceptacji dokumentu;
- 3) tytuł - nazwa nadana dokumentowi;
- 4) data - data zdarzenia związanego z tworzeniem dokumentu;
- 5) format - nazwa formatu danych zastosowanego przy tworzeniu dokumentu;
- 6) dostęp - określenie komu, na jakich zasadach i w jakim zakresie można udostępnić dokument;
- 7) typ - określenie podstawowego typu dokumentu (np. tekst, dźwięk, obraz, obraz ruchomy, kolekcja) w oparciu o listę typów Dublin Core Metadata Initiative i jego

ewentualne dookreślenie (np. prezentacja, faktura, ustawa, notatka, rozporządzenie, pismo).

W przedłożonym projekcie rozporządzenia występują te metadane, ale zdecydowano się na niewielkie korekty ich definicji. Przykładowo, zamiast pojęcia „dokument”, kojarzącego się na gruncie procedury cywilnej ze środkiem dowodowym, używa się pojęcia „zapis”, jako metadane „twórcy” służą dane identyfikujące protokolanta sporządzającego zapis z przebiegu posiedzenia jawnego albo osobę upoważnioną do dokonania zmiany, z podaniem ich roli w procesie tworzenia lub akceptacji zapisu albo jego zmiany. W rzeczywistości jednak zestaw metadanych wymagany przez archiwa państwowe nie ulega zmianie.

Do tego zestawu metadanych dodano adnotacje, zdefiniowane w niniejszym projekcie jako metadane zawierające informacje dotyczące przebiegu posiedzenia jawnego z oznaczeniem dokonania czynności procesowej lub zaistnienia innego zdarzenia. W szczególności powinny one zawierać informacje o rozpoczęciu wypowiedzi uczestniczących w posiedzeniu osób oraz o innych istotnych dla postępowania zdarzeniach. Adnotacje sporządzane są przez protokolanta pod kierunkiem przewodniczącego.

Dla każdego zapisu podaje się wszystkie metadane określone w projekcie rozporządzenia, łącznie zatem z adnotacjami, które nie występują w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie niezbędnych elementów struktury dokumentów elektronicznych. Wymogiem wynikającym z tego rozporządzenia jest również utrwalenie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego w sposób umożliwiający automatyczne wyodrębnienie zapisu oraz poszczególnych metadanych.

Metadaną jest także kwalifikacja, czyli kategoria archiwalna, do jakiej należą akta sprawy, w której sporządzono zapis albo jego uprawnioną zmianę. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie niezbędnych elementów struktury dokumentów elektronicznych stanowi, że kwalifikacja jest metadaną opcjonalnie dodawaną do dokumentu elektronicznego. Z uwagi jednak na to, iż zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku (w postaci cyfrowej) z przebiegu posiedzenia jawnego jest częścią akt prowadzonych w postaci tradycyjnej (na papierze) zdecydowano, iż kwalifikacja powinna być metadaną obligatoryjnie oznaczającą zapis.

Dołączenie do zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego innych metadanych niż określone w § 4 ust. 1 nie może wpływać na zmianę

wartości niezbędnych metadanych ani utrudniać ich automatycznego wyodrębniania. Wymóg ten jest odpowiednikiem § 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie niezbędnych elementów struktury dokumentów elektronicznych. Konieczne jest oznaczanie samych zapisów metadanymi, umożliwiającymi m. in. wyszukiwanie konkretnego zapisu w systemie teleinformatycznym, pełniącego funkcję przechowalni zapisów i „platformy” udostępniającej zapisy innym sądom, stronom czy uczestnikom postępowania .

Zapis będzie opatrywany bezpiecznym podpisem elektronicznym. Zgodnie z definicją tego rodzaju podpisu, zawartą w art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r. (Dz. U. Nr 130, poz. 1450 z późn. zm.), bezpieczny podpis elektroniczny to podpis elektroniczny (a zatem dane w postaci elektronicznej, które wraz z innymi danymi, do których zostały dołączone lub z którymi są logicznie powiązane, służą do identyfikacji osoby składającej podpis elektroniczny - art. 3 pkt 1 tej ustawy), który: a) jest przyporządkowany wyłącznie do osoby składającej ten podpis, b) jest sporządzany za pomocą podlegających wyłącznej kontroli osoby składającej podpis elektroniczny bezpiecznych urządzeń służących do składania podpisu elektronicznego i danych służących do składania podpisu elektronicznego, c) jest powiązany z danymi, do których został dołączony, w taki sposób, że jakakolwiek późniejsza zmiana tych danych jest rozpoznawalna. Bezpečny podpis elektroniczny nie jest zatem gwarantem tego, iż zmiana (uprawniona bądź nieuprawniona) opatrzonych nim danych elektronicznych nie zostanie dokonana, tylko iż dokonana zmiana zostanie rozpoznana, zauważona i to w zwykłym toku postępowania z zapisem dźwięku lub obrazu czy metadanymi, bez konieczności korzystania ze specjalnych urządzeń czy środków technicznych służących do badania autentyczności danych w postaci elektronicznej.

Projekt rozporządzenia nie nakłada obowiązku weryfikacji bezpiecznego podpisu elektronicznego za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, ale zgodnie z ogólnymi zasadami wykładni aktów normatywnych będzie to dozwolone.

Zgodnie z § 5 projektu rozporządzenia, zapis przebiegu posiedzenia jawnego za pomocą urządzeń utrwalających dźwięk albo obraz i dźwięk sporządza się z zachowaniem minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych używanych do realizacji zadań publicznych, określonych w przepisach odrębnych. Chodzi tu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 października 2005 r. w sprawie minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz. U. Nr 212, poz. 1766).

Jego Załącznik nr 1 wymienia protokoły komunikacyjne i szyfrujące umożliwiające wymianę danych z innymi systemami teleinformatycznymi używanymi do realizacji zadań publicznych, a Załącznik nr 2 - formaty danych zapewniające dostęp do zasobów informacji udostępnianych za pomocą systemów teleinformatycznych używanych do realizacji zadań publicznych.

Zgodnie z § 6 projektowanego rozporządzenia, przed przystąpieniem do utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego protokolant musi zidentyfikować się w systemie teleinformatycznym za pomocą bezpiecznego podpisu elektronicznego. Protokolant wprowadza także do systemu teleinformatycznego dane w postaci elektronicznej dotyczące oznaczenia sądu, miejsca i daty posiedzenia, nazwisk sędziów, protokolanta, prokuratora, stron, interwenientów, jak również obecnych na posiedzeniu przedstawicieli ustawowych i pełnomocników, oznaczenia sprawy, wzmiankę co do jawności oraz metadane. Protokolant pod kierunkiem przewodniczącego wprowadza adnotacje do zapisu. Przesądzono zatem, że strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie są uprawnione do składania wniosków o dokonanie adnotacji.

Po zakończeniu utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego protokolant opatruje zapis bezpiecznym podpisem elektronicznym. Jak wspomniano, podpis ten gwarantuje identyfikację osoby sporządzającej zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego oraz rozpoznawalność dokonania jakiegokolwiek zmiany zapisu.

Projektodawcy dali możliwość sporządzania w uzasadnionych przypadkach kolejnych egzemplarzy zapisów, nie przesądzając, czy mają one być sporządzane na informatycznym nośniku danych, czy w systemie teleinformatycznym. Rozwiązanie takie podyktowane jest względami jedynie technicznymi (zwłaszcza bezpieczeństwa), nie zaś procesowymi. Należy wziąć pod uwagę fakt, iż do tej pory posługiwano się tradycyjnymi aktami sprawy i nie istniała konieczność sporządzania dodatkowych egzemplarzy (kopii) poszczególnych pism i dokumentów znajdujących się w aktach, jak również całych akt, w przypadku gdy akta znajdowały się w stanie nienaruszonym. Kodeks postępowania cywilnego zawiera wprawdzie przepisy dotyczące otwarcia akt, ale tylko takich, które zaginęły albo uległy zniszczeniu. Wprowadzenie jednak do „papierowych” akt sprawy dokumentu w postaci elektronicznej, czyli zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia

jawnego, wymaga innego podejścia do przechowywania tej części akt ze względów technicznych, a nie procesowych.

Projekt rozporządzenia stanowi, że utrwalony zapis i jego metadane przechowuje się w systemie teleinformatycznym w sposób zapewniający poufność i integralność przechowywanych danych oraz ich ochronę przed utratą lub zniszczeniem. Przepis ten jest odpowiednikiem § 4 ust. 1 *in principio* rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 października 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z dokumentami elektronicznymi (Dz. U. Nr 206, poz. 1518), wydanego na podstawie art. 5 ust. 2b ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. Stanowi on, iż wraz z dokumentami ewidencjonowanymi przechowuje się ich metadane, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 2a ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

Przepis § 11 projektowanego rozporządzenia dotyczy dokonywania zmiany zapisu dla celów procesowych. Przez pojęcie zmiany rozumie się modyfikację zapisu. Należy bowiem wziąć pod uwagę możliwość wystąpienia takiej sytuacji, w której przykładowo, zapis dźwięku nie będzie słyszalny z uwagi na zaszumienie, nierozpoznawalne podczas dokonywania zapisu, zauważone dopiero przy jego odtwarzaniu. Ponadto z uwagi na nieprawidłowe działanie urządzeń utrwalających dźwięk lub obraz zapis przebiegu posiedzenia jawnego może zostać nieprawidłowo utrwalony, przy czym fakt ten może zostać zauważony już po zakończeniu przebiegu posiedzenia.

Dozwolone jest wyłącznie dokonywanie takich zmian zapisu, które są konieczne dla jego prawidłowego odtworzenia, przechowywania lub udostępniania, w szczególności dokonywane za pomocą urządzeń korygujących lub wzmacniających utrwalony dźwięk lub obraz. W każdym przypadku zmiany dokonuje się na kolejnym egzemplarzu zapisu, co przewodniczący odnotowuje w aktach sprawy. Każdy egzemplarz zapisu opatruje się bezpiecznym podpisem elektronicznym i dołącza do niego metadane określone w § 4 niniejszego projektu rozporządzenia. Zmiana nie może wpływać na treść utrwalonych czynności procesowych dokonanych podczas posiedzenia jawnego. Dopuszczalne jest jednak zniszczenie zapisu obrazu po uprawomocnieniu się postanowienia sądu w przypadku pozostawienia w aktach sprawy zapisu dźwięku. Zatem w aktach sądowych może znaleźć się jedynie zapis dźwięku.

Paragraf 12 projektowanego rozporządzenia dotyczy udostępniania zapisu. Zapis udostępnia się stronom i uczestnikom postępowania w budynku sądu, a z akt sprawy wydaje się na informatycznym nośniku danych wyłącznie zapis dźwięku.

Ocena skutków regulacji

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia:

Celem proponowanej regulacji jest realizacja upoważnienia ustawowego zawartego w art. 158 § 5 k.p.c. prowadząca do określenia infrastruktury technicznej pozwalającej na wprowadzenie w praktyce możliwości sporządzania protokołu z przebiegu posiedzenia jawnego w postępowaniu cywilnym za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk oraz do opisanie niektórych czynności, których dokonanie jest konieczne w związku ze sporządzaniem protokołu za pomocą tych urządzeń.

2. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje rozporządzenie:

Projekt rozporządzenia oddziałuje na wszystkie podmioty, biorące udział w postępowaniach sądowych toczących się na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, a także na te podmioty, które mogą korzystać z akt sprawy nie uczestnicząc w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych (dziennikarze, naukowcy, organy ścigania, itp.)

3. Konsultacje:

Projekt został przedstawiony w celu wydania opinii Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, samorządom zawodów prawniczych – Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Krajowej Radzie Komorniczej, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, a

także Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” i Krajowej Izbie Gospodarczej.

W wyniku analizy uwag zgłoszonych przez te podmioty, uwzględniono propozycję zmiany redakcyjnej w przepisie § 7 ust. 1 pkt 3 poprzez zastąpienie wyrazów: „z miejsca przeznaczonego” słowami „z miejsc przeznaczonych”.

Liczne uwagi wskazanych wyżej podmiotów dotyczyły braku potrzeby zamieszczania definicji pojęć w § 2 projektu z uwagi na to, że pojęcia te zostały zdefiniowane w innych aktach prawnych, a w szczególności w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565 z późn. zm.). Uznano jednak, że zdefiniowanie niektórych pojęć użytych w projekcie (poprzez odesłanie do innych przepisów lub nadanie im autonomicznego znaczenia) jest konieczne dla wyeliminowania wątpliwości co do ich rozumienia.

W uwagach do projektu podniesiono również, że przepis § 2 projektu nie wyjaśnia, czy zapis będzie opatrywany podpisem elektronicznym z ważnym kwalifikowanym certyfikatem. Zarzut ten jest o tyle niezasadny, że celowo nie przewidziano obowiązku weryfikacji podpisu za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Będzie to jednak dozwolone.

Wskazano również, że w przepisie § 3 nie określono rodzajów urządzeń, środków technicznych i informatycznych nośników danych służących do utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku. Należy jednak podkreślić, że określenie rodzajów urządzeń, środków technicznych i informatycznych nośników danych nastąpiło przy użyciu metody opisowej polegającej na wskazaniu wymagań, którym muszą one odpowiadać. Metoda ta pozwala nadać regulacjom uniwersalny charakter i zapobiega konieczności dokonywania zmian w miarę rozwoju techniki. Ten ostatni wzgląd przemawia również za przykładowym wymienieniem rodzaju zapisów w treści § 4 ust. 1 pkt 7 projektu.

Zasygnalizowano również, że przepis § 8 może budzić rozbieżności w zakresie dopuszczalności wprowadzania dodatkowych adnotacji do zapisu po zakończeniu posiedzenia. Przedmiotowy przepis, mimo jego umiejscowienia, nie wyłącza jednak takiej możliwości.

Wiele zastrzeżeń zgłoszono wobec braku regulacji dotyczących dostępu stron, sędziów i innych osób uprawnionych do zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z

przebiegu posiedzenia. Zagadnienia te będą jednak unormowane w odrębnych przepisach.

Krajowa Rada Sądownictwa nie zgłosiła opinii do projektu rozporządzenia.

Projekt rozporządzenia został też udostępniony, stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości, która – zgodnie z § 9 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. Nr 10, poz. 68) – jest jednocześnie stroną podmiotową Biuletynu Informacji Publicznej.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami na projektem rozporządzenia w trybie i na zasadach określonych w ustawie o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

4. Skutki finansowe i społeczno-gospodarcze rozporządzenia:

Projekt będzie w całości finansowany ze środków budżetu państwa. Wdrożenie projektu spowoduje poniesienie kosztów związanych z wyposażeniem sądów w urządzenia do nagrywania posiedzeń wraz oprogramowaniem. Koszty te były uwzględnione w ocenie skutków regulacji zawartej w uzasadnieniu projektu ustawy wprowadzającej możliwość sporządzania protokołu posiedzenia za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk albo obraz i dźwięk (ustawa z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego – Dz. U. Nr 108, poz. 684). W ustawie budżetowej na 2011 r. zabezpieczono stosowne środki na cele związane z realizacją niniejszego rozporządzenia.

Projekt nie wpływa bezpośrednio na konkurencyjność gospodarki, funkcjonowanie przedsiębiorstw, rynek pracy i ochronę środowiska.

5. Wstępna opinia o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej:

Materia projektu leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.